

Dřevčice

Ves Dřevčice je připomínána již ve 14. století jako zemanské sídlo. V archivních záznamech se jméno vsi psalo Drziowyssitz, či Dřevíč. V letech 1363 – 1373 je zmiňován Soběhrd z Dřevčic, který v ty roky podával faráře do kostela v Drchlavě. Později toto právo podací získal Jindřich Berka zvaný Jednooký. Friedrich Bernau píše, že zbytek dřevčické tvrze je součástí ohradní zdi statku rolníka Rittera, zvaného Herrnbauer. Do roku 1852 vlastnil rolník Anton Ritter dům čp. 4, zda se Bernauovy řádky vztahují k ohradní zdi tohoto statku, je otázkou.

Roku 1402 dostal jako dědický podíl Jindřich Berka zvaný Vaněk hrad Hrádek (Chudý) s dvorem, rybník Kuchynky s mlýnem, ve Vřísku dvůr poplužní, město Dubou, ves Dřevčice s dvorem, zašlou (pustou) ves Zdislav, ves Sušici a Nedvězí a další majetky. Později Dřevčice náležely k panství Rybnov a k roku 1848 k Novému zámku v Zahrádkách.

Pod místními názvy Poustka (Paustka) a Butterberg se skrývají malé osady, které tvoří s Dřevčicemi jeden celek. Poustka je pozůstatkem zaniklé vsi Pačkov (Packow). Ke katastrálnímu území Dřevčic patří také Sušice (Oschitz). Polnosti mezi Poustkou a Sušicí se dříve nazývaly Küsslitz (Güslitz). Na jejich místě se, dle Friedricha Bernaua, rozkládala zaniklá osada Zdislav či Zdislavice, jejíž pozůstatky lze dosud vystopovat v horních partiích srázů nad Křížovou studánkou, dnes mylně zvanou „Čertova“.

Pod Sušicí v údolí Dolského potoka se nachází samota Dolský mlýn (Gründelmühle), zmiňovaný rovněž v roce 1402 jako „Kuchynka“ spolu s rybníkem, z něhož jsou dnes patrné jen zbytky v terénu. Mlýn, který stával pod hrází rybníka, se nedochoval. Malá skalní místnost u hráze v úpatí hradní ostrožny je někdy považována za součást původního mlýna. Rodák z Drchlavy Emil Prinke ve vzpomínkách líčil, že mlýn byl zničen při velké bouři 26. dubna 1903, kdy se hráz rybníka protrhla a voda poškodila mlýn natolik, že již nebyl obnoven. Z hospodářských budov a přístavků, které voda nezničila, vznikla kovárna. V roce 1921 vlastnil čp. 7 - Gründelmühle, které patří k Sušici, Dr. Karl Jirsch, významný horolezec, který zahynul v roce 1937 v Alpách. Později objekt sloužil jako hájenka a nyní je využíván k rekreaci.

Nad mlýnem stojí zřícenina Chudého hrádku. Hrad byl osídlen již v druhé polovině 14. století, jak dokládají archeologické nálezy. V jeho předpolí se patrně rozkládalo široko daleko ojediné slované hradisko, jehož valy jsou již téměř zaniklé (jiné úvahy sem umísťují poplužní dvůr, náležející k hradu). První písemná zmínka o středověkém sídle pochází z roku 1391. Zpočátku se nazýval jen Hrádek, později se mu začalo říkat Chudý. V archivních mapách se lokalita nazývá Wustes Schloss, Pustý zámek, lidově také Poustka (někdy i Pauska či Buška). Naposledy je Chudý hrádek uváděn v roce 1622 při konfiskaci majetku české šlechty po bitvě na Bílé hoře, již jako pustý. Z hrádku se zčásti zachoval palác a dvě do skály zahloubené místnosti. Při skromnosti hrádku překvapí svoji monumentalitou tubus hradní studny. Volně přístupná zřícenina Chudého hrádku je památkově chráněná. Exponovaná poloha na vysokých skalních blocích ovšem vyžaduje opatrnost.

Tragický požár Dřevčic v roce 1848 zničil 24 domů, což byla více než třetina celé vesnice. Téhož roku byla pak ve středu Dřevčic na tak zvaném Pastýřově vrchu (Hirtenberg) postavena patronátním úřadem novozámeckého panství škola s věžičkou. Na věžičce byly umístěny hodiny. Do jednotřídní školy tehdy chodilo 75 dětí, nejen z Dřevčic, ale i z Heřmáněk. Velikost této školy se ukázala po určité době jako nedostatečná, proto byla později postavena na kraji protilehlé řady domů škola nová, která sloužila až do svého zrušení ve školním roce 1977 - 78. Děti pak docházely do Dubé. V roce 1958 byla budova původní školy (Alte Schule) zapsána do seznamu kulturních památek. Zůstala centrální budovou vsi, slouží jako hostinec.

Na návsi před ohradní zdí památkově chráněného statku čp. 4 stojí od roku 1767 ozdobný kamenný podstavec s reliéfem, znázorňujícím shoení sv. Jana Nepomuckého z mostu. Na podstavci původně stála socha sv. Jana Nepomuckého, která ale byla posléze nahrazena kovovým křížem. Ve spodní části návsi roste chráněný platan javorolistý, nedaleko něj se nachází stará studna, hluboká nejméně 66 m (Bernau uvádí 85 1/2 m). V Dřevčicích bývala velká nouze o vodu, ačkoliv v údolí Dolského potoka je několik pramenů. Problémy s vodou

vyřešil až vodovod, vybudovaný v roce 1909. Požární nádrž na dolní návsi v místech původního rybníčku, který zachytával dešťovou vodu, bývala plněná přepadem z vodárny. V současné době ji již není možné naplnit.

Ve 2. polovině 19. století byla vybudována silnice Dubá – Dřevčice a v letech 1909 – 1920 byla prodloužena do Loubí, i když obecní cesta z Loubí do Heřmáněk existovala již mnohem dříve. Ve skalním úvozu nalézáme letopočet 1610, ale též dráže pro uložení klád k zabránění pohodlného přístupu vojsk. Po roce 1946 proběhla výstavba místní komunikace do Sušice. Roku 1884 byl zřízen sbor dobrovolných hasičů, hasičská zbrojnice byla v domě čp. 34, kde také úřadoval místní národní výbor. V domě čp. 1 sídlil svého času obchod, mateřská školka a místní lidová knihovna, která byla zrušena v roce 2004 pro nezájem čtenářů. Dřevčice se spolu s dalšími vesnicemi v roce 1980 staly součástí střediskové obce Dubá a pod správou Dubé zůstaly i po roce 1989. Pamětníci vzpomínají, že ves bývala obkroužena stodolami a sady. Nyní jsou obnovovány alespoň cesty a aleje (stromořadí na tzv. Staré Husí cestě získalo v roce 2017 celostátní cenu Alej roku).